

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

**KOMISIONERI PËR MBROJTJEN NGA DISKRIMINIMI
KOMISIONERI**

Nr. 151/1 Prot.

Tiranë, më 02.09. 2026

V E N D I M

Nr. 243, Datë 02.09. 2026

Bazuar në nenet 32 dhe 33 të ligjit nr. 10221, datë 04.02.2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar,¹ Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi², mori në shqyrtim ankesën Nr.253 regj, datë 31.10.2025, të paraqitur nga Fondacioni Së Bashku, përfaqësuar nga znj.S.L , Drejtore Ekzekutive, kundër Bashkisë Kavajë, me pretendimin për diskriminim të personave me aftësi të kufizuara për shkak të mungesës së aksesueshmërisë në rrethrotullimin e ri Golem, Bashkia Kavajë.

Në përfundim të shqyrtimit të ankesës, Komisioneri,

K O N S T A T O I:

I. Parashtrimi i fakteve sipas subjektit ankues

Në ankesën e paraqitur pranë Komisionerit, pala ankuese parashton se, bashkia ka ndërtuar rrethrotullimin e ri në Golem, i cili shërben edhe si park sepse ka pemë dhe stola, por edhe si vend për ngjarje artistike në ajër të hapur gjatë verës. Ky investim i ri, në kundërshtim me atë që parashikon ligji, nuk është i aksesueshëm për personat me aftësi të kufizuara, sepse:

- Nuk ka vende parkimi të rezervuara për personat me aftësi të kufizuara;
- Nuk ka rampa;
- Trotualet nuk janë të aksesueshme për personat me aftësi të kufizuara
- Nuk ka elementë aksesueshmërie për personat me aftësi të kufizuara në shikim.

¹ Në vijim do t'i referohemi me shkurtesën LMD.

² Në vijim do t'i referohemi me shkurtesën Komisioneri.

Përfundimisht pala ankuese kërkon nga Komisioneri konstatimin e diskriminimit dhe përmirësimin e situatës në mënyrë që të jetë e aksesueshme për komunitetin dhe për personat me aftësi të kufizuara.

II. Ndjekja e procedurës për shqyrtimin e ankesës nga Komisioneri.

Komisioneri mori në shqyrtim ankesën bazuar në kompetencën e parashikuar nga neni 32, pika 1, gërma “a”, të ligjit nr. 10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar, që i jep të drejtën të shqyrtojë ankesat nga personat ose grupet e personave që pretendojnë se janë diskriminuar, siç parashikohet në këtë ligj.

Shkaku i diskriminimit i pretenduar nga pala ankuese, *aftësia e kufizuar*, është shkak i mbrojtur nga neni 1, i ligjit 10 221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar (LMD) i cili parashikon se: “Ky ligj rregullon zbatimin dhe respektimin e parimit të barazisë dhe mosdiskriminimit në lidhje me racën, etninë, ngjyrën, gjuhën, shtetësinë, bindjet politike, fetare ose filozofike, gjendjen ekonomike, arsimore ose shoqërore, gjininë, identitetin gjinor, orientimin seksual, karakteristikat e seksit, jetesën me HIV/AIDS, shtatzëninë, përkatësinë prindërore, përgjegjësinë prindërore, moshën, gjendjen familjare ose martesore, gjendjen civile, vendbanimin, gjendjen shëndetësore, predispozicionet gjenetike, pamjen e jashtme, aftësinë e kufizuar, përkatësinë në një grup të veçantë, ose me çdo shkak tjetër.”

Bazuar në nenin 7 të ligjit 10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar, mbrojtja nga diskriminimi, garantohej ndaj çdo veprimi apo mosveprim të autoriteteve publike ose personave fizikë a juridikë që marrin pjesë në jetën dhe sektorët publikë apo privatë, që krijojnë baza për mohimin e barazisë ndaj një personi apo grupi personash, ose që i ekspozon ata ndaj një trajtimi të padrejtë dhe jo të barabartë, kur ata ndodhen në rrethana të njëjta apo të ngjashme, në krahasim me persona të tjerë apo grupe personash.

Në zbatim të parashikimeve ligjore, të përcaktuara në nenet 32 dhe 33 të Ligjit nr.10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi, ka shqyrtuar çështjen duke ndërmarrë hapat si më poshtë:

1. Me shkresën me nr. 1535/1 prot., datë 13.11.2025, Komisioneri ka kërkuar informacion dhe dokumentacion në lidhje me çështjen nga Bashkia Kavajë, si subjekt kundër të cilit është paraqitur ankesa. Bashkia Kavajë ka marrë dijeni për këtë shkresë, fakt ky që rezulton i provuar nga lajmërim marrja e shërbimit postar Nr. RR808983647AA administruar në dosje, por nuk ka kthyer përgjigje.
2. Me shkresën nr. 1535/2 prot., datë 17.12.2025, Komisioneri i është drejtuar sërish Bashkisë Kavajë, me një kërkesë të përsëritur për informacion dhe dokumentacion në lidhje me çështjen.

Në shkresën e sipërpërmendur, Komisioneri i bën kujtesë subjektit, për të dërguar informacionin dhe dokumentacionin e kërkuar brenda 5 (pesë) ditëve, duke i sjellë në vëmendjen se mosplotësimi i kësaj kërkesë, përbën shkelje të dispozitave të LMD-së. Bashkia Kavajë ka marrë dijeni për shkresën nr. 1535/2 prot., datë 17.12.2025, më datën 19.12.2025, por nuk ka kthyer përgjigje.

3. Bazuar në nenin 33/8, të LMD, ku parashikohet se: *“Kur e sheh të përshtatshme, komisioneri zhvillon një seancë dëgjimore publike dhe fton palët dhe çdo person tjetër të interesuar”*, si dhe për të administruar informacionin dhe dokumentacionin e kërkuar si dhe për të sqaruar të gjitha faktet dhe rrethanat e çështjes, me shkresën nr. 151 prot, datë 15.01.2026, Komisioneri njoftoi palët për zhvillimin e një seance dëgjimore më datë 26.01.2026.

Bashkia Kavajë nuk u paraqit në seancë dëgjimore dhe nuk depozitoi informacionin e nevojshëm për shqyrtimin e ankesës, të kërkuar zyrtarisht nga Komisioneri.

4. Me vendimin nr.23, datë 02.02.2026, Komisioneri vendosi të gjobisë Bashkinë Kavajë, për mosdhënien e informacionit të kërkuar zyrtarisht nga Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi, në kuadër të shqyrtimit të ankesës nr.253, datë 31.10.2025.

5. Në vijim, me shkresën nr.590/1 prot., datë 16.2.2026, Bashkia Kavajë, informoi se:

Projektimi dhe realizimi i investimit në rrethrotullimin e ri të Golemit, është kryer nga Fondi Shqiptar i Zhvillimit, ndërsa Bashkia Kavajë është në cilësinë e institucionit përgjegjës për mirëmbajtjen.

Në vijim të angazhimit të saj institucional, Bashkia Kavajë informon se do të marrë masa për të mundësuar aksesueshmërinë për personat me aftësi të kufizuara në zonën e rrethrotullimit të Golemit. Bashkia Kavajë informon se, aktualisht po hartohet një projekt për rikualifikimin e segmentit rrugor ndërmjet dy rrethrotullimeve që lidhin këtë aks, në kuadër të të cilit do të trajtohet dhe çështja e aksesueshmërisë.

Me shkresën nr.605 prot., datë 25.03.2026, Komisioneri kërkoi nga Bashkia Kavajë, dokumentacionin përkatës i cili provon pretendimin se projektimi dhe investimi nuk është kryer nga ana e bashkisë, por nga Fondi Shqiptar i Zhvillimit si dhe informacion në lidhje me projektin që bashkia është duke hartuar për rikualifikimin e segmentit rrugor në kuadër të të cilit do të trajtohet edhe çështja e aksesueshmërisë për personat me aftësi të kufizuara, afatet kohore për realizimin/zbatimin e projektit dhe fondet e miratuara.

Në përgjigje të kësaj kërkesë, me shkresën nr. 590/3 prot., datë 07.04.2026, Bashkia Kavajë, vendosi në dispozicion dokumentacionin për projektin *“Rikualifikimi i segmentit rrugor në zonën turistike Golem”*, *Faza II*. Referuar dokumentacionit të vendosur në dispozicion sipas kësaj shkrese, Bashkia Kavajë nuk rezulton që të jetë autoriteti i cili ka realizuar investimin në rrethrotullimin e Golemit, Bashkia Kavajë. Sipas dokumentacionit të administruar rezulton se,

Fondi Shqiptar i Zhvillimit është autoriteti zhvillues i këtij projekti, ndërsa Bashkia Kavajë është në cilësinë e përfituesit të këtij investimi. Bashkia Kavajë nuk vendosi në dispozicion informacionin e kërkuar në lidhje me projektin e planifikuar për rikualifikimin e segmentit rrugor objekt i ankesës.

6. Bazuar në informacionin e vendosur në dispozicion nga Bashkia Kavajë, u vlerësua e nevojshme që në funksion në realizimit të një hetimi të plotë, të kryhen veprime të mëtijshme në raport me Fondin Shqiptar të Zhvillimit, i cili sipas akteve të administruara rezultoi të jetë autoriteti i cili ka realizuar investimin në rrethrotullimin e ri në Golem, Bashkia Kavajë. Në kushtet kur, nuk ka ndonjë ndalim ligjor që e pengon zgjatjen e afatit të procedurës, me vendimin nr. 97, datë 20.04.2026, Komisioneri vendosi të zgjasë afatet procedurale për shqyrtimin e ankesës me nr. 253 regj, datë 31.10.2025, për 90 ditë të tjera.
7. Me shkresën nr. 416/2 prot., datë 28.04.2026, Komisioneri kërkoi informacion nga Fondi Shqiptar i Zhvillimit, duke i vendosur në dispozicion edhe përgjigjen dhe dokumentacionin e vendosur në dispozicion nga Bashkia Kavajë me shkresën nr. 590/3 prot., datë 07.04.2026.

Në vijim, me shkresën nr.748/3 prot., datë 12.05.2026 (administruar pranë Komisionerit me nr. 416/3 prot., datë 25.05.2026), Fondi Shqiptar i Zhvillimit informoi se, rrethrotullimi i Golemit, nuk ka qenë i përfshirë në projektin për kualifikimin urban të zonës turistike Golem-Lot II, të cilit i referohet Bashkia Kavajë dhe ku Fondi Shqiptar i Zhvillimit ka luajtur rolin e Agjencisë Zbatuese.

8. Me shkresën nr.748/2 prot., datë 05.06.2026, Komisioneri iu drejtua Bashkisë Kavajë me një kërkesë tjetër për informacion, duke vendosur në dispozicion shkresën nr.748/3 prot., datë 12.05.2026, të Fondit Shqiptar të Zhvillimit, nëpërmjet të cilës kundërshtoj fakti i pretenduar nga Bashkia Kavajë se, segmenti rrugor objekt i ankesës, rrethrotullimi i Golemit, ka qenë pjesë e projektit për rikualifikimin urban të zonës turistike Golem-Lot II, ku Fondi Shqiptar i Zhvillimit ka luajtur rolin e Agjencisë Zbatuese.

Në vijim, Bashkia Kavajë, nuk ktheu përgjigje dhe nuk dërgoi informacionin e kërkuar nga Komisioneri. Me vendimin nr. 199, datë 20.07.2026, Komisioneri gjobiti Bashkinë Kavajë, për mosdhënien e informacionit të kërkuar zyrtarisht në kuadër të shqyrtimit të ankesës.

III. Vlerësimi i fakteve nga Komisioneri gjatë procesit të shqyrtimit të çështjes.

A. Lidhur me trajtimin e padrejtë, disfavorizues dhe të pabarabartë.

Për të vlerësuar pretendimin për diskriminim për shkakun e aftësisë së kufizuar, Komisioneri, në radhë të parë, do të vlerësojë nëse është cenuar e drejta për akses të barabartë në të mira dhe shërbime, në lidhje me pretendimet e ngritura në ankesë.

Komisioneri e ka shqyrtuar çështjen bazuar në situatën e konstatuar, provat dhe informacionin e administruar gjatë procedurës administrative.

Me ligjin nr. 108/2012 *“Për Ratifikimin e Konventës së OKB-së “Për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara”*³, Shqipëria ka ratifikuar Konventën e OKB-së *“Për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara”*⁴. Bazuar në nenin 116, të Kushtetutës, ky akt ndërkombëtar i të drejtave të njeriut jo vetëm që bëhet pjesë e të drejtës së brendshme e detyrueshme për t’u zbatuar, por ka epërsi ndaj ligjeve të tjera.

KDPAK përfaqëson standardin më të lartë të mbrojtjes së të drejtave të personave me aftësi të kufizuara. Qëllimi i kësaj Konvente është të promovojë, mbrojë dhe sigurojë që të gjithë personat me aftësi të kufizuar të gëzojnë plotësisht dhe në mënyrë të barabartë të gjitha të drejtat dhe liritë themelore të njeriut, si dhe të promovojë respektin e dinjitetin e tyre të lindur (neni 1).

Konventa nuk jep një përkufizim të aftësisë së kufizuar, por pranon se aftësia e kufizuar është një koncept evolues dhe se aftësia e kufizuar rezulton nga ndërveprimi ndërmjet personave me dëmtime dhe barrierave/pengesave të qëndrimit/mentalit dhe ambientit që pengojnë pjesmarrjen e tyre të plotë dhe efektive në shoqëri në nivel të barabartë me të tjerët (Preambula e KDPAK, gërma “e”). Rrjedhimisht në qendër të vëmendjes nuk duhet të jetë paafësia/paafësitë e mundshme, por kufijtë që ngre shoqëria, duke penguar gëzimin e të drejtave. Nga ana tjetër KDPAK pranon diversitetin e personave me aftësi të kufizuara.

Me qëllim që të bëhet e mundur që të gjithë personat me aftësi të kufizuar të mund jetojnë në mënyrë të pavarur dhe të marrin pjesë plotësisht në të gjitha aspektet e jetës, shtetet duhet të marrin masat e duhura për të siguruar akses për personat me aftësi të kufizuar, në baza të barabarta me të tjerët, në ambientet fizike, transport, informacion dhe komunikim, përfshirë dhe teknologjitë dhe sistemet e informacionit dhe komunikimit, si dhe në mjete apo shërbime të tjera të hapura apo të siguruara për publikun, si në zonat urbane dhe ato rurale. Këto masa, të cilat duhet të përfshijnë identifikimin dhe eliminimin e pengesave dhe barrierave për mundësimin, zbatohen ndër të tjera për: a) ndërtesa, rrugë, transport dhe mjete të tjera në ambiente të brendshme apo të jashtme, përfshirë shkollat, strehimin, shërbime mjekësore apo vendet e punës; (neni 9/1 KDPAK).

Aksesueshmëria ose e thënë ndryshe heqja e pengesave/barrierave, është një parakusht që personat me aftësi të kufizuara të marrin pjesë në baza të barabarta me të tjerët në shoqëri, për të jetuar në mënyrë të pavarur, për të gëzuar gjithë të drejtat dhe liritë e parashikuara. Për rrjedhojë, aksesueshmëria është ngushtësisht e lidhur me barazinë dhe mosdiskriminimin e personave me aftësi të kufizuara. Aksesueshmëria duhet të sigurohet për të gjithë personat me aftësi të kufizuara, pavarësisht nga lloji i aftësisë së kufizuar. Për rëndësinë që aksesueshmëria paraqet, parashikohet

³ Në vijim do t’i referohemi me shkurtesën KDPAK.

⁴ Ratifikuar me ligjin nr. 108/2012 *“Për Ratifikimin e Konventës së OKB-së “Për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara”*.

nga KDPK si një e drejtë më vete në nenin 9, por edhe si një nga parimet themelore që përshkon të gjithë Konventën, sipas nenit 3.

Në frymën e Konventës, është miratuar, ligji 93/2014 *“Për përfshirjen dhe aksesueshmërinë e personave me aftësi të kufizuara”* (në vijim ligji nr. 93/2014). Në nenin 3, pika 9, të ligjit të sipërcituar, përcaktohet se: *“9. “Persona me aftësi të kufizuara” janë individët që kanë dëmtime afatgjata fizike, mendore, intelektuale ose ndijore, dëmtime të cilat, në bashkëveprim me pengesat e ndryshme, përfshirë ato mjedisore dhe të qëndrimit, mund të pengojnë pjesëmarrjen e plotë dhe efikase të këtyre personave në shoqëri, në kushte të barabarta me të tjerët”.*

Në nenin 3, pika 1, të ligjit nr. 93/2014, përcaktohet: *“Aksesueshmëri” është mënjanimi i pengesave të të gjitha llojeve*”. Më tej në pikën 3, të këtij neni parashikohet se: *“ 3. “Pengesat” nënkupton: a) pengesat sociale, veçanërisht qëndrimet, stereotipet e sjelljen tutelore; b) pengesat mjedisore, përfshirë vështirësitë në komunikim që kanë personat me dëmtime ndijore, veçanërisht ata me dëmtime në shikim dhe dëgjim, ata për të cilët komunikimi verbal është i kufizuar ose i pamundur e personat që kërkojnë formate të thjeshta për t’u lexuar dhe për t’u kuptuar; c) pengesat infrastrukturore, përfshirë ato në banesa, hapësira dhe shërbime publike; ç) pengesat institucionale, përfshirë ato në legjislacion dhe politika”.*

Në përputhje me qasjen e KDPK edhe ky ligj sanksionon se aksesueshmëria është një nga parimet e këtij ligji (neni 4/ç) dhe se jetesa e pavarur e personave me aftësi të kufizuar mund të sigurohet nëpërmjet garantimit të aksesueshmërisë, ndër të tjera nëpërmjet pjesëmarrjes në të gjitha sferat e jetës, përfshirë jetën familjare, komunitare dhe qytetare (neni 5/1⁵).

Për mënjanimin e pengesave mjedisore dhe infrastrukturore, Këshilli i Ministrave ka miratuar Vendimin nr. 1074, datë 23.12.2015 *“Për përcaktimin e masave për mënjanimin e pengesave në komunikim dhe infrastrukturë në ofrimin e shërbimeve publike për personat me aftësi të kufizuara”* (në vijim VKM nr. 1074/2015). Ky vendim përcakton masat për zbatimin dhe unifikimin e rregullave, në bazë të të cilave mënjanohen pengesat mjedisore dhe infrastrukturore për të bërë të mundur aksesin në strehim, transport, shëndetësi, kujdes social, arsimim, punësim dhe shërbime për personat me aftësi të kufizuara. Sipas këtij vendimi, janë pengesa infrastrukturore: a) pengesat fizike si burim vështirësish për lëvizjen e kujtudo dhe në mënyrë të veçantë të atyre që, për çfarëdolloj arsyeje, kanë një aftësi lëvizëse të kufizuar, të përhershme ose të përkohshme; b) pengesat që kufizojnë ose pengojnë këdo në përdorimin komod dhe të sigurt të hapësirave, pajisjeve e të pjesëve përbërëse; c) mungesa e mjeteve dhe e sinjalizimeve që lejojnë orientimin dhe njohjen e vendeve e të burimeve të rrezikut për këdo dhe, në veçanti, për personat me shikim apo dëgjim të kufizuar (Kreu I, pika 3).

⁵ “Jetesa e pavarur u siguron personave me aftësi të kufizuara zgjedhje, kontroll dhe liri të njëjta me të tjerët, kur është nevoja, nëpërmjet ofrimit të mbështetjes dhe të ndihmës, bazuar në zgjedhjen dhe aspiratat e vetë individit për nevojat e jetës së përditshme, përfshirë aksesin në strehim, transport, shëndetësi, kujdes social, arsimim, punësim dhe shërbime e mundësi të tjera, si dhe nëpërmjet pjesëmarrjes në të gjitha sferat e jetës, përfshirë jetën familjare, komunitare dhe qytetare”.

Sipas, Kreut I, pika 4, të VKM Nr.1074/2015, e shtrin zbatimin mbi:

a) **bashkitë dhe strukturat e tyre të kontrollit**, sipërmarrësit privatë, administratorët e bizneseve, kompanitë e projektimit e të zbatimit për të garantuar një mjedis pa pengesa për kategorinë e personave me aftësi të kufizuara;

b) **të gjitha ndërtimet e strukturat ndërtimore të reja dhe ekzistuese**, brenda territorit të Republikës së Shqipërisë, kryesisht objektet e shëndetit publik, banesat dhe objektet rezidenciale, shkollat dhe institucionet shkencore, objektet kulturore, objektet e kultit, qendrat tregtare, institucionet administrative e të shërbimit publik, ndërmarrjet e qendrat e punës, në mjediset e të cilave ofrohen shërbime publike, **parqet, sheshet e rrugët;**

c) mjetet e transportit publik;

ç) mediat dhe tërësinë e mjeteve publike apo private të informimit publik.

Sipas pikës 2, të kreut 2, të kësaj VKM-je, çdo kërkesë teknike për përshtatshmërinë e objekteve të reja dhe atyre ekzistuese, parqeve, shesheve dhe rrugëve zbatohet sipas dispozitave të parashikuara në vendimin nr. 1503, datë 19.11.2008, të Këshillit të Ministrave, “Për miratimin e rregullores “Për shfrytëzimin e hapësirave nga ana e personave me aftësi të kufizuara” (në vijim VKM nr. 1503/2008).

VKM Nr. 1503, datë 19.11.2008 “Për miratimin e rregullores “Për shfrytëzimin e hapësirave nga ana e personave me aftësi të kufizuara”, parashikon kriteret teknike dhe standardet ligjore që duhen plotësuar për të garantuar aksesueshmërinë për personat me aftësi të kufizuara. Ndër të tjera në këtë VKM parashikohet

“PJESA I

Zbatimi i rregullave për eliminimin e barrierave arkitektonike në banesat, hapësirat dhe shërbimet publike.

Kreu I

Të përgjithshme

Neni 1

Objekti, qëllimi dhe fusha e aplikimit

1. Objekti i kësaj rregulloreje është përcaktimi i kërkesave teknike për eliminimin e pengesave që përcaktohen si “barriera arkitektonike”.
2. Kjo rregullore ka për qëllim zbatimin e rregullave për eliminimin e barrierave arkitektonike në banesat, hapësirat dhe shërbimet publike.
3. Fusha e aplikimit të saj shtrihet në:
 - **të gjitha objektet publike të reja të ndërtuara** me fondet e buxhetit të shtetit apo private si dhe në objektet private, që ndërtohen në të gjithë territorin e Republikës së Shqipërisë;

- *godinat dhe hapësirat publike, ndërtimet e reja me karakter të përkohshëm, ose në ato ekzistuese nëse do t'i nënshtrohen rikonstruksionit;*
- *ndërtesat dhe hapësirat publike që i nënshtrohen çfarëdolloj ndërhyrjeje ndërtimi që ka të bëjë me heqjen e kufizimit të mundësisë së pamjes dhe fushëpamjes, që të paktën, qoftë edhe pjesërisht, është pjesë e ndërhyrjes;*
- *ndërtesat dhe hapësirat publike që janë, tërësisht ose pjesërisht, objekt i ndryshimit të destinacionit nëse do të jetë në përdorim publik, si edhe për shërbime të veçanta për përdorim publik.*

Neni 2

Përshtatja e objekteve ekzistuese

1. *Në ndërtesat dhe hapësirat publike ekzistuese, edhe pse nuk janë objekt ristrukturimi ose riorganizimi funksional, duhet të evidentohen dhe të llogariten të gjitha mundësitë për përshtatje, të cilat mund të përmirësojnë shfrytëzimin në bazë të kërkesave që janë në këtë rregullore.*
2. *Çdo ndërtesë duhet të pajiset, nën kujdesin e administratorit publik apo privat të ndërtesës, me një sistem thirrjesh që të aktivizojë një shërbim ndihme në mënyrë të tillë që t'u lejojë personave me aftësi të kufizuara lëvizjen ose ndijimin e shërbimit me zë.*
3. *Në objektet e banimit publike/private dhe në banesa vetjake, përfshi edhe ato të hapura për publikun, aplikohen rregullat dhe standardet e përcaktuara në këtë rregullore.*
4. *Nuk mund të ofrohen kontribute ose lehtësime nga ana e shtetit dhe e enteve të tjera publike për realizimin e punimeve publike ose të shërbimeve publike në kundërshtim me këto rregulla dhe standarde.*

Neni 3

1. Barrierat arkitektonike janë:

- a) *pengesat fizike si burim vështirësish për lëvizjen e kujtdo dhe në mënyrë të veçantë të atyre që, për çfarëdolloj arsyeje, kanë një aftësi lëvizëse të kufizuar të përhershme ose të përkohshme;*
- b) *pengesat që kufizojnë ose pengojnë këdo në përdorimin komod dhe të sigurt të hapësirave, pajisjeve dhe pjesëve përbërëse;*
- c) *mungesat e mjeteve dhe e sinjalizimeve që lejojnë orientimin dhe njohjen e vendeve dhe të burimeve të rrezikut për këdo dhe në veçanti për personat me shikim apo dëgjim të kufizuar.*

8. *Eliminimi i barrierave - është rezultat i aplikimit të zgjedhjes teknike në projektim dhe ndërtim të objektit me të cilat PAK-ja siguron lëvizjen pa pengesë, qëndrimin dhe kryerjen e punëve në to në të njëjtin nivel sikurse personat e tjerë.*

9. *Elementet e eliminimit të barrierave - janë pjesë të objekteve ndërtimor ose pajisje, të cilat sigurojnë eliminimin e barrierave, të përcaktuara me këtë rregullore. Këto elemente ose pajisje*

janë: rampa, shkallë, ashensor, platforma vertikale ngritëse, platforma të pjerrta lëvizëse palosëse, detaje në hapësirat hyrëse, doreza e derës dhe dritares, pulti, tabela e shpalljeve, plani orientues për lëvizje në ndërtesë, semafori, paisje komunikimi, hapsira dhe paisje WC, banjo , kuzhine, dhoma, klasa, ambjente pune, banimi/apartamenti, kafeneja, restorani, gardëroba, kabina dushi, pishina, vendet në tribuna, kabina telefonike, tekstofoni, bankomati, instalimet elektrike, stacioni dhe peroni, vend parkingu, sipërfaqja publike për këmbësor, kalimi për këmbësor, ishulli për këmbësorë dhe udhëkryqi

19. Përpunimi relievor - është përpunimi përfundimtar me reliev i sipërfaqes së ecjes.
20. Vija relievore drejtuese - është përpunimi me reliev i sipërfaqes së ecjes e dedikuar për drejtim të lëvizjes së personave që nuk shikojnë dhe/ose me shikim të dobësuar, e cila në fund të rrugës dhe në vendin e ndërrimit të drejtimit të lëvizjes përcakton atë me ndërrimin e strukturës relievore me gjerësi së paku 40 cm.
21. Vija relievore paralajmëruese - është përpunim me reliev i sipërfaqes së ecjes, e cila vendoset me qëllim të paralajmërimit të personave që nuk shohin dhe/ose me shikim të dobësuar për rrezikun nga komunikacioni.
22. Fusha relievore paralajmëruese - është përpunimi me reliev i sipërfaqes së ecjes, e cila shërben për paralajmërim të personave që nuk shikojnë dhe/ose me shikim të dobësuar të ndryshimit të nivelit të lëvizjes.
24. Sipërfaqja publike e këmbësoreve - janë shtete, sheshe, mbikalime, nënkalime, ura për këmbësorë dhe të ngjashme..”

Kreu II

Zonat për zhvillim, objektet urbanistike dhe objektet e sistemit urban

Neni 6

Hapësirat për këmbësorët

Projektet që i përkasin hapësirave publike dhe veprave të urbanizimit me qëllimin e vetëm për t’u përdorur nga këmbësorët, duhet të parashikojnë **të paktën një rrugë hyrëse** që të lejojë përdorimin e impianteve ngritëse aty ku është e nevojshme, përdorimin e shërbimeve sociale dhe shfrytëzimin e ambienteve nga personat me aftësi të kufizuara. Për sa i përket karakteristikave të këtyre rrugëve, aplikohen rregullat e dhëna në pikat, 2.1, të nenit 4 dhe 3.1, 3.2 të nenit 8 të pjesës së dytë të kësaj rregullore, dhe për sa u përket karakteristikave të pajisjeve ngritëse rregullat e dhëna në pikat 1.12, 1.13 të nenit 4 dhe 2.10, 2.11, 2.12 dhe 2.13 të nenit 8 të pjesës së dytë të kësaj rregullore.

Kreu VI, i Pjesës së Dytë, të VKM nr. 1503/2008, përmban rregullime lidhur me realizimin e rregullave për përshtatjen dhe shfrytëzimin e hapësirave nga ana e personave me aftësi të kufizuara. Në nenin 30, të këtij kreu, parashikohet respektimi i elementëve lidhur me përshtatjen, sipas natyrës dhe qëllimit të objektit/ndërtesës. Në pikën 14, të nenit 30, përcaktohet ndër të tjera se:

“Neni 30

Respektimi i elementeve të përshtatjes sipas natyrës dhe qëllimit të objektit.

Ndërtesat publike, me destinacion për ushtrimin e një veprimtarie prodhuese, duhet të projektohen dhe të realizohen duke respektuar rregullat e standardet e përshtatjes të dhëna në pjesën e dytë të kësaj rregulloreje, në përputhje me qëllimin për të cilin ato ndërtohen sipas neneve përkatëse.

.....
14. *Sipërfaqet dhe hapësirat publike:*

- neni: 27 **për sheshet e këmbësorëve, rrugët, rrugicat në pargje, lojërat e fëmijëve dhe shëtitorët;**
- neni: 27 për nënkalime, mbikalime dhe ura për këmbësorë;
- nenet: 8 pika 3.1, 27 dhe 28 për vendkalimet”.

Referuar parashikimeve të mësipërme të bëra në VKM nr. 1503/2008, ekzistojnë rregulla dhe standarde të mirëpërcaktuara dhe të detyrueshme për zbatim, që duhet të përmbushin hapësirat publike, për të eliminuar pengesat/barrierat dhe për të garantuar aksesueshmërinë e personave me aftësi të kufizuara.

Neni 23, i Ligjit nr. 139/2015 “Për vetëqeverisjen vendore” parashikon shprehimisht funksionet e bashkive në fushën e infrastrukturës dhe shërbimeve publike. Në pikën 1, të këtij neni parashikohet se: “Në fushën e infrastrukturës dhe shërbimeve publike, bashkitë janë përgjegjëse në territorin e juridiksionit të tyre për: 1. Ndërtimin, rehabilitimin dhe mirëmbajtjen e rrugëve vendore dhe sinjalizimit rrugor, të trotuareve dhe shesheve publike vendore......”

Për sa më sipër, rezulton se Bashkia Kavajë është autoriteti përgjegjës në fushën e infrastrukturës dhe shërbimeve publike, në territorin e juridiksionit të saj.

Gjatë shqyrtimit të ankesës, Bashkia Kavajë pranoi se rrethrotullimi i Golemit, nuk plotëson kushtet e aksesueshmërisë për personat me aftësi të kufizuara, në përputhje me parashikimet e mësipërme ligjore.

Garantimi i aksesueshmërisë për personat me aftësi të kufizuar, sikurse më sipër rezulton, kërkon aplikimin e një sërë standardesh dhe kriteresh teknike, të cilat janë miratuar me VKM nr. 1503/2008. Është respektimi i këtyre standardeve dhe kriterëve teknike, në tërësinë e tyre, që mundëson heqjen e barrierave/pengesave për personat me aftësi të kufizuara dhe mundëson që personat me aftësi të kufizuar të kenë akses në shërbimet dhe hapësirat publike në baza të barabarta me të tjerët. Ekzistenca e pengesave/barrierave infrastrukture në infrastrukturën objekt i ankesës, rrethrotullimi i Golemit, sjell si pasojë që personave me aftësi të kufizuara t’ju mohohet akses i barabartë në këtë hapësirë publike.

Bazuar në sa më sipër, Komisioneri arrin në përfundimin se, rrethrotullimi i Golemit, në Bashkinë Kavajë, nuk përmbush standardet teknike të miratuara për të siguruar aksesueshmërinë për

personat me aftësi të kufizuar, e për rrjedhojë Bashkia Kavajë nuk ka përmbushur detyrimet ligjore në fuqi në lidhje me sigurimin e aksesueshmërisë për personat me aftësi të kufizuar. Meqenëse aksesueshmëria, është një parakusht që personat me aftësi të kufizuar të marrin pjesë në baza të barabarta me të tjerët në shoqëri, Komisioneri vlerëson se dështimi për të përmbushur standardet teknike të miratuara me qëllim sigurimin e aksesueshmërisë, i ekspozon personat me aftësi të kufizuar ndaj një trajtimi të padrejtë dhe më pak të favorshëm në raport me personat e tjerë.

B. Shkaku i mbrojtur

Pala ankuese pretendon diskriminim të personave me aftësi të kufizuar për shkak të mungesës së aksesueshmërisë në rrethrotullimin e Golemit, infrastrukturë dhe hapësirë publike që ndodhet në juridiksionin e Bashkisë Kavajë.

Në nenin 1, të LMD, përcaktohet se: ***“Ky ligj rregullon zbatimin dhe respektimin e parimit të barazisë dhe mosdiskriminimit në lidhje me racën, etninë, ngjyrën, gjuhën, shtetësinë, bindjet politike, fetare ose filozofike, gjendjen ekonomike, arsimore ose shoqërore, gjininë, identitetin gjinor, orientimin seksual, karakteristikat e seksit, jetesën me HIV/AIDS, shtatzëninë, përkatësinë prindërore, përgjegjësinë prindërore, moshën, gjendjen familjare ose martesore, gjendjen civile, vendbanimin, gjendjen shëndetësore, predispozicionet gjenetike, pamjen e jashtme, aftësinë e kufizuar, përkatësinë në një grup të veçantë, ose me çdo shkak tjetër”.***

Referuar nenit 1, të LMD, shkaku i diskriminimit “*aftësia e kufizuar*” i pretenduar nga pala ankuese, konsiderohet si shkak i mbrojtur, pasi parashikohet si i tillë në LMD.

C. Lidhja e trajtimit të padrejtë, të pafavorshëm dhe të pabarabartë shkakun e mbrojtur

KDPAK parashikon në nenin 9, të saj, të drejtën për aksesueshmëri si një të drejtë më vete, përpos parashikimit të aksesueshmërisë si një nga parimet mbi bazën e të cilit duhet të interpretohen të gjithë të drejtat e tjera për personat me aftësi të kufizuara. Neni 9, i KDPAK vendos mbi shtetet detyrimin për të marrë masat e duhura për të siguruar akses për personat me aftësi të kufizuar, në baza të barabarta me të tjerët.

KDPAK, sanksionon në nenin 30 të saj, të drejtën e personave me aftësi të kufizuar në bazë të barabartë me të tjerët për të marrë pjesë në jetën kulturore, argëtim, kohën e lirë dhe sport. Për të siguruar këtë të drejtë, KDPAK ngarkon shtetet me detyrimin për të marrë të gjitha masat e duhura për të siguruar që personat me aftësi të kufizuar gëzojnë akses në shërbime dhe hapësirat publike (neni 30/1/c KDPAK). Kjo e drejtë lidhet drejtpërdrejtë me natyrën e hapësirës publike objekt shqyrtimi, e cila, sikurse rezulton nga faktet e administruara, shërben si park, me pemë dhe stola, si dhe si vend për zhvillimin e ngjarjeve artistike në ajër të hapur gjatë periudhës verore, pra si një hapësirë e destinuar edhe për argëtim, çlodhje dhe pjesëmarrje në jetën kulturore e komunitare.

Parimi i barazisë dhe i mosdiskriminimit, sanksionohet nga Kushtetuta në nenin 18, si një parim i përgjithshëm që përshkon të gjitha të drejtat dhe liritë themelore të njeriut, prandaj ai duhet të gjejë

shprehjen e tij në të gjithë legjislacionin shqiptar si dhe të zbatohet nga të gjithë, si nga institucionet edhe nga individët.

Gjykata Kushtetuese në disa vendime të saj ka interpretuar nenin 18 të Kushtetutës, si dhe ka theksuar se parimi i barazisë synon që të gjithë të jenë të barabartë në ligj dhe përpara ligjit, jo vetëm në të drejtat themelore të parashikuara në Kushtetutë por edhe në të drejtat e parashikuara nga ligjet e tjera në fuqi. Gjykata është shprehur se: *“Barazia në ligj dhe para ligjit nuk do të thotë që të ketë zgjidhje të njëllota për individë ose kategori personash që janë në kushte objektivisht të ndryshme. Barazia përpara ligjit dhe në ligj presupozon barazinë e individëve që janë në kushte të barabarta”, si dhe “Vetëm në raste përjashtimore dhe për shkaqe të arsyeshme dhe objektive mund të përliqet trajtimi i ndryshëm i kategorive të caktuara që përfitojnë nga kjo e drejtë.”* (shih vendimet nr. 39, datë 16.10.2007, nr. 4, datë 12.02.2010, të Gjykatës Kushtetuese).

Neni 14 i Konventës Evropiane për Drejtat e Njeriut (KEDNJ), ndalon diskriminimin në gëzimin e të drejtave dhe lirive të përcaktuara në të, duke mos parashikuar një të drejtë të veçantë në lidhje me aksesueshmërinë, ndërkohë që Protokollin 12-të i KEDNJ-së, i cili është ratifikuar nga Shqipëria, ndalon diskriminimin në lidhje me *“gëzimin e çdo të drejte të parashtruar nga ligji”* dhe kështu ofron mbrojtje më të madhe se sa neni 14, i cili lidhet vetëm me të drejtat e garantuara nga KEDNJ-ja.

Në veçanti, fusha e mbrojtjes sipas nenit 1, të Protokollit të 12, të KEDNJ përfshin rastet kur personi është diskriminuar: *“a) në gëzimin e çdo të drejte ligjore të njohur shprehimisht me ligj të veçantë; b) në gëzimin e çdo të drejte që rrjedh nga një detyrim i qartë i autoritetit publik sipas legjislacionit të brendshëm, sa kohë autoriteti ka detyrimin të dëshmojë një sjellje të caktuar mbi bazën e ligjit të brendshëm; c) nga autoriteti publik në ushtrimin e kompetencës diskrecionare; d) nga çdo akt apo mosveprim tjetër i autoritetit publik”*.

Gjithashtu, Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (GJEDNJ), në mënyrë të vazhdueshme ka interpretuar se trajtimi i diferencuar është diskriminues nëse ai nuk bazohet në ndonjë justifikim objektiv dhe të arsyeshëm, domethënë, nëse trajtimi i diferencuar nuk ndjek një qëllim legjitim ose nëse nuk ekziston një marrëdhënie e arsyeshme të proporcionalitetit ndërmjet mjeteve të përdorura dhe qëllimit që synohet të realizohet⁶. Sipas GJEDNJ-së, e drejta për të mos u diskriminuar e garantuar nga KEDNJ, gjithashtu çenohet kur pa një justifikim objektiv dhe të arsyeshëm shtetet dështojnë që të trajtojnë ndryshe personat situata e të cilëve është objektivisht e ndryshme⁷. GJEDNJ, shprehet se, ndalimi që rrjedh nga neni 14 do të krijojë detyrime pozitive për shtetet kontraktuese për të bërë dallimet e nevojshme ndërmjet personave ose grupeve, rrethanat e të cilëve janë në mënyrë të rëndësishme dhe domethënëse të ndryshme⁸. Për më tepër, GJEDNJ,

⁶ Shih: *Molla kundër Greqisë*, Vendim i Dhomës së Madhe, 2018, prg. 135; *Fábián kundër Hungarisë*, Vendim i Dhomës së Madhe 2017, prg. 113; *Abdulaziz, Cabales dhe Balkandali kundër Mbretërisë së Bashkuar*, 1985, prg.72.

⁷ Shih: *Çështja Thlimmenos kundër Greqisë* [GC], nr. 34369/97, prg. 44, GJEDNJ 2000-IV; *Çështja J.D dhe A kundër Mbretërisë së Bashkuar*, nr.32949/17 dhe 34614/17, prg. 84, 24 tetor 2019.

⁸Shih: *Çështja J.D dhe A kundër Mbretërisë së Bashkuar*, nr.32949/17 dhe 34614/17, prg. 84, 24 tetor 2019.

shprehet se, neni 14, nuk e ndalon një shtet anëtar që t'i trajtojë grupet ndryshe për të korrigjuar "pabarazitë faktike" ndërmjet tyre; në të vërtetë, në rrethana të caktuara, dështimi në përpjekje për të korrigjuar pabarazinë nëpërmjet trajtimit të ndryshëm, mund të shkaktojë në vetvete një shkelje të nenit 14⁹.

LMD, është një ligj i cili është miratuar në bazë dhe në zbatim të nenit 18, të Kushtetutës. Sipas nenit 3, pika 1 të LMD, "diskriminimi" përkufizohet si: *“çdo dallim, përjashtim, kufizim apo preferencë, bazuar në cilindo shkak të mbrojtur në nenin 1 të këtij ligji, që ka si qëllim apo pasojë pengesën apo bërjen e pamundur të ushtrimit në të njëjtën mënyrë me të tjerët, të të drejtave e lirive themelore të njohura”*. Rrjedhimisht, sipas LMD, diskriminimi mund të ndodh edhe pa pasur qëllim diskriminues nga ana e subjektit, mjafton që pasoja e sjelljes të jetë trajtimi i pabarabartë dhe i pafavorshëm i personave me aftësi të kufizuara. Fakti i pretenduar nga subjekti se nuk ka pasur qëllim diskriminues, nuk e përjashton automatikisht ekzistencën e diskriminimit, nëse pasoja e mungesës së aksesueshmërisë është mohimi i aksesit të barabartë për personat me aftësi të kufizuara.

Në bazë të LMD, jo çdo diferencë në trajtim, konsiderohet diskriminim. Neni 6, i LMD, përcakton: *“Ndalimi i diskriminimit i përshkruar nga ky ligj nuk zbatohet në rastet kur ka një qëllim objektivisht të justifikueshëm dhe të përligjur në bazë të Kushtetutës, të marrëveshjeve apo akteve ndërkombëtare të ratifikuara nga Republika e Shqipërisë dhe legjislacioni në fuqi”*.

Bashkia Kavajë, si autoritet publik vendor, përgjegjës, sipas nenit 23 të ligjit nr. 139/2015 “Për vetëqeverisjen vendore”, për ndërtimin, rehabilitimin dhe mirëmbajtjen e rrugëve, sinjalistikës, trotuareve dhe shesheve publike vendore në territorin e juridiksionit të saj, i nënshtrohet plotësisht detyrimit për të garantuar mosdiskriminimin dhe aksesueshmërinë e hapësirave publike që administron. Për më tepër, meqenëse rrethrotullimi i ri Golem funksionon njëkohësisht si hapësirë publike e hapur për të gjithë komunitetin, përfshirë si vend argëtimi, çlodhjeje dhe zhvillimi të aktiviteteve kulturore, mosveprimi i Bashkisë Kavajë për garantimin e aksesueshmërisë së kësaj hapësire bie gjithashtu në kuadrin e mbrojtjes së parashikuar nga neni 20, pika 2, germa “a” dhe “ë”, të LMD, sipas të cilave ndalohet diskriminimi në lidhje me mundësinë për të hyrë dhe përdorur një vend të hapur për publikun, si dhe lehtësitë për argëtim, çlodhje e freskim.

Barra e provës në çështjet e diskriminimit, është objekt i rregullimit të veçantë sipas LMD. Bazuar në nenin 33 pika 7/1, të LMD, sanksionohet se: *“Në rastet kur pala ankuese paraqet fakte mbi të cilat bazon pretendimin për sjelljen diskriminuese dhe në bazë të të cilave mund të prezumohet se ka pasur diskriminim, pala tjetër, kundër së cilës është paraqitur ankesa, detyrohet të provojë se faktet nuk përbëjnë diskriminim”*. Të njëjtin rregullim, në lidhje me barrën e provës

⁹ Shih: Çështjen *Horváth dhe Kiss kundër Hungarisë*, nr. 11146/11, datë 29.01.2013, prg. 101; Çështjen *Thlimmenos*, cituar më lart, prg. 44; Çështjen *D.H. dhe të tjerët kundër Republikës Çeke* (GC), nr.57325/00, GJEDNJ 2007-IV, prg.175).

parashikohet edhe nga Kodi i Procedurave Administrative. Konkretisht, në nenin në nenin 82, pika 2 të Kodit të Procedurave Administrative përcaktohet se: *“Në rastet kur pala paraqet prova mbi të cilat bazon pretendimin për sjelljen diskriminuese dhe në bazë të të cilave mund të prezumohet se ka pasur diskriminim, pala tjetër dhe/ose organi publik detyrohet të provojë se faktet nuk përbëjnë diskriminim, pavarësisht nga detyrimi i organit publik për të vënë në dispozicion të palëve provat e zotëruara prej saj”*.

Sa më sipër, pala ankuese duhet të krijojë një prezumim të diskriminimit (diskriminimi *prima facie*), barra më pas kalon tek subjekti që pretendohet se ka kryer diskriminimin, i cili duhet të tregojë se ndryshimi në trajtim nuk është diskriminues. Kjo mund të bëhet:

1. Ose duke vërtetuar se nuk ka ndonjë lidhje shkakësore midis shkakut të mbrojtur dhe trajtimit të pafavorshëm apo të pabarabartë.
2. Ose duke provuar që megjithëse ky trajtim është i lidhur me shkakun e pretenduar, ka një justifikim të arsyeshëm dhe objektiv.

Nëse subjekti që pretendohet se ka konsumuar sjelljen diskriminuese nuk është në gjendje të provojë njërën nga të dyja, atëherë do të jetë përgjegjëse për diskriminimin.¹⁰

Bazuar në faktet dhe provat e administruara gjatë procedurës administrative, si dhe në detyrimet që burojnë nga legjislacioni në fuqi, rezultoi e provuar se, rrethrotullimi i ri Golem, në juridiksionin e Bashkisë Kavajë, nuk përmbush standardet e miratuara për sigurimin e aksesueshmërisë për personat me aftësi të kufizuara. Ky fakt konfirmohet edhe nga vetë Bashkia Kavajë, e cila, gjatë shqyrtimit të ankesës, pranoi shprehimisht se rrethrotullimi i Golemit nuk plotëson kushtet e aksesueshmërisë për personat me aftësi të kufizuara. Dështimi për të përmbushur standardet teknike të miratuara me qëllim sigurimin e aksesueshmërisë, i ekspozon personat me aftësi të kufizuara ndaj një trajtimi të padrejtë dhe më pak të favorshëm. Në këto kushte, Komisioneri vlerëson se, personat me aftësi të kufizuara trajtohen në mënyrë më pak të favorshme, pasi mospërmbushja e standardeve teknike i vendos ata përpara pengesave dhe barrierave, në raport me pjesën tjetër të komunitetit që nuk ka aftësi të kufizuara.

Siç rezulton nga përkufizimi i nenit 3, pika 1, të LMD, diskriminimi ndodh edhe kur pasoja e sjelljes ose e mosveprimit, jo vetëm qëllimi, është trajtimi i pabarabartë. Mungesa e aksesueshmërisë, pavarësisht nga ekzistenca apo jo e një qëllimi diskriminues, sjell si pasojë faktike mohimin e aksesit të barabartë të personave me aftësi të kufizuara në një hapësirë publike.

Sa më sipër, rezulton plotësisht e provuar lidhja shkakësore midis shkakut të mbrojtur, që në rastin konkret është aftësia e kufizuar, dhe trajtimit të pafavorshëm dhe të pabarabartë të cilit i janë nënshtruar personat me aftësi të kufizuara, për shkak të mosrespektimit të standardeve të

¹⁰ https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2018-handbook-non-discrimination-law-2018_en.pdf, fq.232.

aksesueshmërisë nga ana e Bashkisë Kavajë, të miratuara nga aktet në fuqi, siç janë cituar më sipër.

Komisioneri vlerëson se, bazuar në faktet dhe provat e administruara, jemi në kushtet kur mund të prezumohet se ka patur diskriminim, pra në kushtet e diskriminimit *prima facie*. Rrjedhimisht, bazuar në standardin e provës, Bashkia Kavajë kishte barrën e provës që të provonte se trajtimi i pabarabartë dhe më pak i favorshëm të cilit i janë nënshtruar personat me aftësi të kufizuara, për shkak të mungesës së aksesueshmërisë në rrethrotullimin e ri Golem, ka një justifikim objektiv dhe të arsyeshëm.

Aksesueshmëria është një parakusht për gëzimin efektiv të të drejtave të ndryshme nga personat me aftësi të kufizuara. Megjithatë sipas KDPAK, sigurimi i aksesueshmërisë arrihet përmes realizimit progresiv.

Komentit të Përgjithshëm Nr.2 (2014), mbi nenin 9 “Aksesueshmëria”, i miratuar nga Komiteti për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara, përcakton se: *“Si minimum, situatat e mëposhtme në të cilat mungesa e aksesit ka penguar një person me aftësi të kufizuara të ketë akses në një shërbim ose objekt të hapur për publikun, duhet të konsiderohen si akte të ndaluara të diskriminimit të bazuar në aftësinë e kufizuar: (a) Kur shërbimi ose objekti është krijuar pasi janë prezantuar standardet përkatëse të aksesueshmërisë; (b) Aty ku aksesimi mund të ishte dhënë në objekt ose shërbim (kur ai u krijua) nëpërmjet përshtatjes së arsyeshme...”*

Kjo qasje parashikohet edhe në nenin 4, të ligjit nr. 93/2014, në bazë të të cilit është miratuar VKM nr. 1074/2015. Në këtë VKM, parashikohet se planifikimi për realizimin e përshtatjes do të realizohet në mënyrë progresive (Kreu I, pika 12). VKM nr. 1074/2015 vijon më tej duke parashikuar në pikat 9, 10 dhe 13 se: *“9. Çdo subjekt, që ofron shërbime për publikun, është i detyruar që të miratojë një plan masash për zbatimin e kërkesave të këtij vendimi brenda 6 (gjashtë) muajve nga hyrja e tij në fuqi. 10. Në planin e masave përfshihet detyrimi i subjektit për: a) evidentimin e objekteve ekzistuese dhe të shërbimeve, për të cilat nevojitet përshtatshmëria; b) planifikimin progresiv të fondeve të nevojshme për përshtatjen; c) përcaktimin e afatit kohor për realizimin e përshtatshmërisë. 13. Çdo subjekt, sipas pikës 4, të këtij vendimi, ka detyrimin që, brenda 12 (dymbëdhjetë) muajve nga data e miratimit të planit të masave, të fillojë punën për të realizuar procesin e përshtatshmërisë lidhur me objektet ekzistuese dhe shërbimet e ofruara.”*

Realizimi progresiv do të thotë që heqja e pengesave dhe sigurimi i aksesueshmërisë duhet të sigurohet në mënyrë të vazhdueshme dhe sistematike, por në çdo rast në mënyrë të qëndrueshme, efektive dhe brenda një kornize afatshkurtër dhe afatmesme.

Referuar Komentit të Përgjithshëm Nr.2 (2014), mbi nenin 9 “Aksesueshmëria”, të miratuar nga Komiteti për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara, parashikohet se:

“...25. Aksesueshmëria lidhet me grupet, ndërsa përshtatja e arsyeshme lidhet me individët. Kjo do të thotë se detyra për të ofruar akses është një detyrë ex ante. Prandaj, shtetet palë kanë për

detyrë të ofrojnë aksesueshmërinë përpara se të marrin kërkesa individuale për të hyrë ose përdorur një vend ose shërbim. ... Standardet e aksesueshmërisë duhet të jenë të gjera dhe të standardizuara... Në përputhje me Konventën, shtetet palë nuk lejohen të përdorin masat shtrënguese si justifikim për të shmangur sigurimin e aksesueshmërisë graduale për personat me aftësi të kufizuara. Detyrimi për të zbatuar aksesueshmërinë është i pakushtëzuar, pra subjekti i detyruar që të sigurojë aksesueshmërinë nuk mund të justifikojë mosveprimin për t'a siguruar atë, duke iu referuar barrës për sigurimin e aksesueshmërisë për personat me aftësi të kufizuara. Detyrimi për përshtatjen e arsyeshme, përkundrazi, ekziston vetëm nëse zbatimi nuk përbën barrë të tepruar për subjektin.

26. Detyra për të ofruar përshtatje të arsyeshme është një detyrë ex nunc, që do të thotë se është e detyrueshme që nga momenti kur një individ me dëmtim ka nevojë për të në një situatë të caktuar... Këtu, standardet e aksesueshmërisë mund të jenë një tregues, por mund të mos merren si urdhërues. Përshtatja e arsyeshme mund të përdoret si një mjet për të siguruar akses për një person me aftësi të kufizuara në një situatë të caktuar... ”.

GJEDNJ në jurisprudencën e saj, lidhur me diskriminimin e personave me aftësi të kufizuara, ka mbajtur qëndrimin se: “duke pasur parasysh nevojën për të parandaluar diskriminimin ndaj personave me aftësi të kufizuara dhe për të nxitur pjesëmarrjen dhe integrimin e tyre të plotë në shoqëri, marzhi i vlerësimit që gëzojnë shtetet në vendosjen e trajtimit të ndryshëm ligjor për personat me aftësi të kufizuara është ndjeshëm i reduktuar¹¹ dhe se për shkak të cenueshmërisë së veçantë të personave me aftësi të kufizuara, një trajtim i tillë do të kërkonte arsye shumë të rëndësishme për t'u justifikuar¹².”

Ndryshe nga rastet kur objekti apo infrastruktura publike është ndërtuar përpara miratimit të standardeve teknike të aksesueshmërisë, në rastin konkret rrethrotullimi i ri Golem përbën një investim të ri, të realizuar shumë kohë pas hyrjes në fuqi të VKM nr. 1503, datë 19.11.2008, e cila ka bërë të detyrueshme standardet teknike të aksesueshmërisë për të gjitha objektet dhe hapësirat publike të reja.

Referuar Komentit të Përgjithshëm Nr.2 (2014), i cituar më sipër, krijimi i një objekti ose hapësire të re, pasi janë prezantuar standardet përkatëse të aksesueshmërisë, pa i respektuar këto standarde, konsiderohet, si minimum, përbën diskriminim bazuar në aftësinë e kufizuar. Në kushtet kur rrethrotullimi i ri Golem, është ndërtuar pas miratimit të VKM nr. 1503/2008, mungesa e respektimit të standardeve teknike të aksesueshmërisë nuk mund të justifikohet me asnjë arsye objektive apo të arsyeshme, pasi detyrimi për të garantuar aksesueshmërinë që në momentin e projektimit dhe ndërtimit të kësaj hapësire publike, ishte plotësisht i njohur dhe i detyrueshëm.

¹¹ Shih: *Glor kundër Zvicrës*, nr.13444/04, prg. 84, GJEDNJ 2009.

¹² Shih: *Guberina kundër Kroacisë*, nr. 23682/13, 73, GJEDNJ 2016.

Gjatë procedurës administrative të zhvilluar nga Komisioneri, Bashkia Kavajë nuk paraqiti asnjë provë apo argument që të vërtetonte ekzistencën e një justifikimi objektiv dhe të arsyeshëm për mungesën e aksesueshmërisë në rrethrotullimin e ri Golem. Përkundrazi, Bashkia Kavajë nuk iu përgjigj dy kërkesave të para të Komisionerit për informacion (shkresat nr. 1535/1 prot., datë 13.11.2025, dhe nr. 1535/2 prot., datë 17.12.2025), nuk u paraqit në seancën dëgjimore të datës 26.01.2026, dhe nuk vuri në dispozicion dokumentacionin e kërkuar në lidhje me projektin e pretenduar për rikualifikimin e segmentit rrugor. Për mosdhënien e informacionit të kërkuar zyrtarisht nga Komisioneri në kuadër të shqyrtimit të ankesës, Bashkia Kavajë u gjobit dy herë nga Komisioneri, përkatësisht me vendimet nr. 23, datë 02.02.2026 dhe nr. 199, datë 20.07.2026. Mungesa e bashkëpunimit e shoqëruar me mungesën e çdo prove apo argumenti justifikues, konfirmon, dështimin e Bashkisë Kavajë për të përmbushur barrën e provës që i takonte.

Ndonëse Bashkia Kavajë, me shkresën nr. 590/1 prot., datë 16.02.2026, informoi se aktualisht po harton një projekt për rikualifikimin e segmentit rrugor që lidh rrethrotullimet, në kuadër të të cilit do të trajtohet edhe çështja e aksesueshmërisë, ky pretendim nuk u shoqërua me asnjë dokumentacion konkret. Bashkia Kavajë nuk vuri në dispozicion të Komisionerit as planin e masave, as afatet kohore, as fondet e planifikuara për realizimin e këtij projekti, edhe pse ky informacion iu kërkuar shprehimisht me shkresën nr. 605 prot., datë 25.03.2026. Në mungesë të një plani konkret, me afate dhe fonde të përcaktuara, deklarimi i thjeshtë i një qëllimi për ndërhyrje të ardhshme nuk përbën justifikim objektiv dhe të arsyeshëm për mungesën aktuale të aksesueshmërisë, e as nuk e përjashton Bashkinë Kavajë nga përgjegjësia për situatën diskriminuese ekzistuese.

Duke mbajtur në konsideratë gjithë sa më sipër, Komisioneri konstaton se, Bashkia Kavajë, në mënyrë të pajustificuar, nuk ka ndërmarrë masa për heqjen e pengesave/barrierave dhe sigurimin e aksesueshmërisë për personat me aftësi të kufizuara në rrethrotullimin e ri Golem.

Komisioneri arrin në përfundimin se, mosplotësimi i standardeve të aksesueshmërisë në rrethrotullimin e ri Golem, ka sjellë mohim të aksesit për personat me aftësi të kufizuara, në baza të barabarta me të tjerët, dhe se Bashkia Kavajë nuk arriti të provojë se ka marrë masat e duhura për të realizuar aksesueshmërinë në këtë hapësirë publike.

Në këto kushte, Komisioneri arrin në përfundimin se nuk ka asnjë justifikim objektiv dhe të arsyeshëm për trajtimin e padrejtë dhe më pak të favorshëm të cilit i janë nënshtruar personat me aftësi të kufizuara, dhe rrjedhimisht trajtimi i padrejtë dhe më pak i favorshëm i personave me aftësi të kufizuara, si pasojë e mungesës së aksesueshmërisë në rrethrotullimin e ri Golem, Bashkia Kavajë, përbën diskriminim sipas parashikimeve të ligjit nr. 10221, datë 04.02.2010 "Për Mbrojtjen nga Diskriminimi", të ndryshuar.

Bazuar në nenin 33, pika 10 të LMD, përcaktohet se: "*Vendimi përmban rregullimet dhe masat e duhura, duke caktuar edhe një afat për kryerjen e tyre*", ndërsa bazuar në nenin 33, pika 12, të

LMD, përcaktohet: "Kur vendos masën, komisioneri siguron që ajo të jetë: a) e efektshme dhe parandaluese; dhe b) në përputhje me gjendjen që e shkaktoi vendosjen e masës".

LMD, në nenin 33/10 të tij, nuk ka përcaktuar masat që duhen marrë për rregullimin e situatës diskriminuese, por e ka lënë në diskrecionin e Komisionerit. Pra, Komisioneri rast pas rasti, vendos se cilat janë rregullimet dhe masat që duhen marrë në mënyrë që të sigurojë mbrojtjen efektive nga diskriminimi të personave që pretendojnë se janë viktimë të diskriminimit. LMD, nëpërmjet nenit 33/12, ka vendosur kriteret që duhet të ndjekë Komisioneri në përcaktimin e masës që ai jep nëpërmjet vendimeve të tij.

Komisioneri ka konstatuar sjellje diskriminuese ndaj komunitetit të personave me aftësi të kufizuara, pasi rezultoi se Bashkia Kavajë nuk ka marrë masa për të siguruar aksesueshmërinë për personat me aftësi të kufizuara në rrethrotullimin e ri Golem. Për rrjedhojë edhe masa rregulluese duhet të jetë në funksion të rregullimit të situatës së diskriminimit dhe garantimit të aksesueshmërisë për personat me aftësi të kufizuara, sipas standardeve të miratuara dhe për të gjitha kategoritë e personave me aftësi të kufizuara.

PËR KËTO ARSYE :

Bazuar në nenet 32 dhe 33, të ligjit nr. 10221, datë 04.02.2010 "*Për mbrojtjen nga diskriminimi*", Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi,

V E N D O S I :

1. Konstatimin e diskriminimit të personave me aftësi të kufizuara nga ana e Bashkisë Kavajë, për shkak të mungesës së aksesueshmërisë në rrethrotullimin e ri Golem, Bashkia Kavajë.
2. Bashkia Kavajë duhet të marrë masa konkrete për të siguruar aksesueshmërinë në rrethrotullimin e ri Golem, në përputhje me standardet ligjore në fuqi (VKM nr. 1503, datë 19.11.2008, dhe VKM nr. 1074, datë 23.12.2015), për të gjitha kategoritë e personave me aftësi të kufizuara.
3. Bashkia Kavajë duhet të hartojë dhe të depozitojë pranë Komisionerit një plan konkret masash për evidentimin dhe adresimin e të gjitha pengesave/barrierave të aksesueshmërisë në rrethrotullimin e ri Golem. Planin duhet të përmbajë planifikimin progresiv të fondeve të nevojshme për përshtatjen dhe përcaktimin e afateve kohore konkrete për realizimin e aksesueshmërisë.
4. Bazuar në nenin 33 pika 11, të ligjit "*Për Mbrojtjen nga Diskriminimi*", të ndryshuar, Bashkia Kavajë detyrohet që brenda 30 (tridhjetë) ditëve të njoftojë Komisionerin, lidhur me veprimet e ndërmarra për zbatimin e këtij vendimi.

5. Në referim të nenit 33, pika 13, të Ligjit “*Për Mbrojtjen nga Diskriminimi*”, të ndryshuar, moszbatimi i këtij vendimi sjell si pasojë ndëshkimin me gjobë.
6. Kundër këtij vendimi lejohet ankim në Gjykatën Administrative të Shkallës së Parë Tiranë, brenda 45 ditëve nga marrja dijeni.

KOMISIONER

Genta TAFA (BUNGO)

Shkaku: Aftësia e kufizuar
Fusha: Të mira dhe shërbime/Aksesueshmëri
Lloji i vendimit: Diskriminim